

In the ranking of the competitiveness of the economies (The Global Competitiveness Report), from the perspective of ethical corporate behavior, Ukraine has been classified on the 126. place with the sum of 3,1 points (scale 1–7) [10, p. 357]. This means that the Ukrainian contractors in business averagely attune to the expectations of the various partners, and therefore suppliers and business partners.

The above information ends analysis of social and demographic conditions, which together with the analysis of the political, lawful and economic conditions allow to formulate conclusions about business conditions from the perspective of Ukraine's foreign exporters.

Ukraine is the country bordering Poland and Russia, which creates a lot of business opportunities for Polish companies. It is characterized by a large number of residents, low unemployment rate and high economic growth. In plus, one can also include a stable exchange rate of the hryvnia currency munity and many legal agreements regulating bilateral economic relationship with Poland. In addition, the analyzed country is averagely competitive, and thus offers ample opportunities to Polish operators.

However, it should be kept in mind that Ukraine is a relatively wealthy country with a low GDP, also characterized by low levels of economic freedom.

However, the international ranking of countries qualified the state to a medium level of human development, and its citizens to the group of highly guided in the process of decision-making by the price of the products they buy. In view of this, Ukraine can be seen as the country with a huge market, where there is not so much competition as in Poland, Polish entrepreneurs therefore need to consider the sale of their products on its territory. Positive is also a Polish cultural closeness with Ukraine, which can be helpful in business as well.

References

1. Enterprise Europe Network, (<http://www.een.org.pl/index.php/Dzialalnosc-gospodarcza-i-uslugi-w-krajach-UE/articles/bezpieczny-handel-ze-wschodem---fakt-czy-mit.html>)
2. Gross Domestic Product 2010, World Bank, (<http://siteresources.worldbank.org/DATASTATISTICS/Resources/GDP.pdf>)
3. GUS, (<http://www.stat.gov.pl/gus>)
4. Human Development Index and its components, United Nations Development Programme, (http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2011_EN_Complete.pdf)
5. Informator ekonomiczny o krajach świata – Ukraina, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, (http://www.msz.gov.pl/index.php?page=14011&lang_id=pl&bulletin_id=34&document=23217)
6. Narodowy Bank Polski, (http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/kursy/kursy_archiwum.html)
7. Political Instability Index: Vulnerability to social and political unrest, Economist Intelligence Unit, (http://viewswire.eiu.com/site_info.asp?info_name=social_unrest_table&page=noads&rf=0)
8. Przewodnik po rynku, WPHiI w Kijowie, (http://kiev.trade.gov.pl/pl/przewodnik/article/detail,257,Prawo_celne.html)
9. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej, WPHiI w Kijowie, (http://kiev.trade.gov.pl/pl/ukraine/article/detail,417,Ramy_prawno-traktatowe_wspolpracy_gospodarczej.html)
10. The Global Competitiveness Report 2011-2012, (http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf)
11. Ukraine, 2012 Index of Economic Freedom, The Heritage Foundation, (<http://www.heritage.org/Index/Country/Ukraine>)
12. United Nations Statistics Division, (<http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/socind/default.htm>)
13. World Economic Outlook, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, (<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/01/pdf/text.pdf>)

ПРОЯВИ ВПЛИВУ ОПОРТУНІСТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА СИСТЕМУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Такулов З.М., здобувач,
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля*

Наразі проблема опортуністичної поведінки суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство, висвітлюється в таких наукових працях [1–11]. Проте, аналізуючи наявні

роботи з проблеми опортуністичної поведінки, можна зробити висновок про те, що автори даних робіт не наводять достатньо повного переліку види проявів опортуністичної поведінки суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство.

В межах понятійного апарату неінституціональної економічної теорії, автором у [12] визначення поняття «економічна безпека підприємства» як ступеня захищеності підприємства від опортунізму суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство. При цьому, під опортунізмом (від лат. *opportunus* – відкритий для нападу, незахищений) автором розуміється несумлінне поводження суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство, з метою одержання одноосібних вигод, за допомогою надання неповної чи перекрученої інформації, до, під час і після здійснення правочину, у результаті якого підприємство несе втрати [12, с. 47].

Задля організації результативного процесу управління економічною безпекою підприємства, в межах запропонованого підходу, постає потреба у загальній ідентифікації різноманітних проявів опортуністичної поведінки суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство. Тому автор ставив за мету ідентифікувати у загальному вигляді можливі прояви опортуністичної поведінки суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство, задля забезпечення економічної безпеки підприємства, та виділяти наступні можливі види проявів опортуністичної поведінки суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство – постачальників, конкурентів, ринкових посередників, споживачів, державних органів та органів місцевого самоврядування та контактних аудиторій – на систему економічної безпеки.

Зазначені вище види проявів опортуністичної поведінки суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство, можуть викликати наступні наслідки в діяльності підприємства: зменшення обсягу виробництва або реалізації продукції (робіт, послуг); простої і форсування виробництва, заміна сировини, матеріалів, комплектуючих виробів; усунення недоліків в одержаній продукції (виконаних роботах); повернення або реалізація продукції неналежної якості чи комплектності; брак у результаті використання одержаних від постачальника виробів з прихованим дефектом (браком), що не підлягає усуненню, який був виявлений у процесі виробництва продукції (робіт, послуг) чи при експлуатації (використанні) цієї продукції (робіт, послуг) у споживача; доставка продукції прискореним способом; придбання продукції у іншого постачальника чи виробництво власними силами; втрата чи пошкодження майна; зміна асортименту виготовленої продукції; зниження якості продукції (робіт, послуг), що виробляється тощо. Що свою чергу, негативним чином відобразиться на системі економічної безпеки підприємства.

Ідентифікований у загальному вигляді перелік можливих проявів видів опортуністичної поведінки суб'єктів зовнішнього середовища, не є вичерпним, оскільки, по перше, в наслідок значної кількості суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство, дуже різноманітні і види їх опортуністичної поведінки, по друге, кожне підприємство характеризується сукупністю притаманних саме ньому видів опортуністичної поведінки суб'єктів середовища, в якому воно функціонує, що обумовлено слабкими сторонами системи економічної безпеки підприємства.

Загальний перелік проявів видів опортуністичної поведінки суб'єктів середовища, в якому функціонує підприємство, дозволить чітко її сформулювати, організувати її моніторинг, контролювати її рівень та розробити заходи з її зниження та забезпечити економічну безпеку підприємства.

Список літератури

1. Вільямсон О. Е. Економічні інституції капіталізму: Фірми, маркетинг, укладання контрактів [Текст] / Олівер Е. Вільямсон ; пер. з англ. / Наук. ред. укр. перекладу д.т.н. С. Бушуєв. – К. : Видавництво АртЕк, 2001. – 472 с.
2. Агапова И. И. Институциональная экономика [Текст] / И. И. Агапова. - М.: Экономистъ, 2006. – 254 с.
3. Вольчик В. В. Курс лекцій по институциональной экономике [Текст] / В. В. Вольчик. – Ростов на Дону : Издательство Ростовского университета, 2000. – 90 с.

Таблиця 1

Матриця проявів опортуністичної поведінки суб'єктів зовнішнього середовища

Види проявів опортуністичної поведінки	Постачальники	Конкуренти	Посередники	Споживачі	Державні органи місцевого самоврядування	Контакти аудиторії
1. Не укладення основного договору за наявності попереднього договору.						
2. Порухення умов договору в частині предмету (кількості, асортименту, якості, комплекстності).						
3. Порухення умов договору в частині ціни.						
4. Порухення умов договору в частині строків.						
5. Порухення умов договору постачання в частині порядку виконання (відбору, упаковки, транспортування, оплати).						
6. Неправомірне використання чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковок.						
7. Неправомірне використання товару іншого виробника.						
8. Копіювання зовнішнього вигляду виробу.						
9. Порівняльна реклама.						
10. Дискредитація господарюючого суб'єкта.						
11. Купівля-продаж товарів, виконання робіт, надання послуг з примусовим асортиментом.						
12. Схилиння до бойкоту господарюючого суб'єкта.						
13. Схилиння постачальника до дискримінації покупки (замовника).						
14. Схилиння господарюючого суб'єкта до розірвання договору з конкурентом.						
15. Підкуп працівника постачальника.						
16. Підкуп працівника покупця (замовника).						
17. Досягнення неправомірних переваг в конкуренції.						
18. Неправомірний збір, розголошення, схилиння до розголошення, неправомірне використання комерційної гасмниці.						
19. Порухення принципів і загального порядку формування державного замовлення на постачання товарів (робіт, послуг) для державних потреб.						
20. Порухення порядку ліцензування, патентування і квотування господарської діяльності.						
21. Порухення величини вживаних нормативів і лімітів.						
22. Порухення порядку регулювання ціни і тарифів.						
23. Повної або часткової відміни наданих інвестиційних, податкових і інших пільг.						
24. Повної або часткової відміни наданих дотацій, компенсацій, цільових інновацій і субсидій.						
25. Необробитого застосування адміністративно-господарського штрафу.						
25.1. Відлучення прибутку (доходу).						
25.2. Застосування адміністративно-господарського штрафу.						
25.3. Стягнення зборів (обов'язкових платежів).						
25.4. Припинення операцій по рахунках суб'єктів господарювання.						
25.5. Застосування антидемпінгових мер.						
25.6. Припинення експортно-імпорتنних операцій.						
25.7. Припинення дії ліцензій (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності.						
25.8. Анулювання ліцензій (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності.						
25.9. Обмеження або припинення діяльності суб'єкта господарювання;						
25.10. Відміни державної ресестрації і ліквідації суб'єкта господарювання.						
26. Групова непокоря, групові хуліганські прояви, масові хвилювання.						

4. Капелюшников Р. И. Экономическая теория прав собственности: методология, основные понятия, круг проблем [Текст] / Р.И. Капелюшников. – М. : ИМЭМО, 1990. – 90 с.
5. Кузьминов Я.И. Курс институциональной экономики: институты, сети, трансакционные издержки, контракты [Текст] / Я. И. Кузьминов, К. А. Бендукидзе, М. М. Юдкевич. – М. : Издательский дом ГУ ВШЭ, 2006. – 443 с.
6. Милгром П. Экономика, организация и менеджмент [Текст]: В 2-х т. / Пол Милгром, Джон Робертс ; пер. с англ. / Под ред. И. И. Елисеевой, В. Л. Тамбовцева. – СПб. : Экономическая школа, 1999. – Т.2 – 422 с.
7. Одинцова М. И. Институциональная экономика [Текст] / М. И. Одинцова. - М. : ГУ ВШЭ, 2007. – 386 с.
8. Семенова Т. В. Трансакційні витрати іноземного інвестування в Україні та шляхи їх скорочення: дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / Семенова Тетяна Валентинівна. – Донецьк, 2001. – 178 с.
9. Фуруботн Э.Г. Институты и экономическая теория: Достижения новой институциональной экономической теории [Текст] / Эрик Г. Фуруботн и Рудольф Рихтер; пер. с англ. / Под ред. В.С. Катяло, Н.П. Дроздовой. – СПб.: Издательский дом Санкт-Петербургского государственного университета, 2005. – 702 с.
10. Шаститко А.Е. Новая институциональная экономическая теория [Текст] / А. Шастико. – 4-е перераб. и доп. изд. – М.: ТЕИС, 2010. – 828 с.
11. Эггертсон Т. Экономическое поведение и институты [Текст] / Трауинн Эггертсон ; пер. с англ. / Науч. ред. перевода А. Н. Нестеренко. – М. : Дело, 2001. – 407 с.
12. Такулов З. М. Сутність поняття економічна безпека підприємства: неінституціональний підхід [Текст] / З. М. Такулов // Схід. – 2005. – № 6. – С. 35–38.

ПЕРЕДУМОВИ, ЧИННИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ СИСТЕМ

Точилін В.О., д.е.н., професор;

Лір В.Е., к.е.н., пров.наук.співр;

Биконя О.С., аспірант,

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

Стрімкий розвиток техніки та зміни, що відбуваються в економіці провідних країн світу впливають на збільшення споживання електроенергії. За таких умов постає питання підвищення ефективності генерації, постачання, розподілу та використання енергії. На сьогоднішній день в енергетичній галузі відбувається трансформація, яка набуває глобального характеру, що має призвести до суттєвих змін в енергетиці. За прогнозами Міжнародного енергетичного агентства до 2030 року потреби людства в електроенергії зростуть до 30116 млрд. кВт/год, що більше ніж удвічі перевищує сучасні потреби [7].

Традиційна система генерації та розподілу електричної та теплової енергії поступово відходить в минуле. На зміну їй приходять нові технології. Більшість економічно розвинутих країн вирішення проблеми подальшого розвитку та трансформації енергомережі бачать в конвергенції мереж енергопостачання та інформаційно-комунікаційної інфраструктури. Передбачається, що конвергенція мереж та впровадження інформаційних технологій в сфері енергозабезпечення дасть можливість створення інтелектуальної енергетичної мережі або інтелектуальної енергетичної системи не тільки регіонального, а й національного рівня. Основними ідеологами розробки інтелектуальних енергетичних систем виступили США та країни Європейського Союзу, що прийняли її як основу своєї національної політики енергетичного та інноваційного розвитку [1; 3].

На сьогодні в світі відбувається швидкий розвиток альтернативної енергетики. За результатами моніторингу, загальносвітові інвестиції в альтернативну енергетику склали один трильйон доларів.

У грудні 2008 р. Європарламент зобов'язав країни ЄС до 2020 р. довести використання відновлюваних джерел енергії до 20% від загального балансу, а до 2040 р. - до 40%. Провідні країни задекларували мету досягти до 2020 року в середньому 15-25% виробництва електроенергії з відновлювальних джерел енергії [6].

В Україні в 2006 році була прийнята енергетична стратегія розвитку, в якій також приділялась увага розвитку альтернативної енергетики. Але переважна більшість країн Європейського Союзу вже на сьогодні мають загальну частку відновлювальних джерел